מטלית של טרסיים · פי' הקונטרס לורפי נחשת וכן פירש הערוך" והביא ראיה דאמר במגילה פרק בני העיר (דף כו·) מעשה בבית הכנסת של טרסיים שהיתה בירושלים ובמזיר פרק ג' (דף נב·) מעשה שהביא קופה מלאה עלמות מכפר טביא לבית הכנסת של טרסיים פירש בערוך "ומסתמא מפני שלורפי נחשת מזהמים כבורסקי ועל כן היה להם ביהכ"נ לבד וכפ"ק דע"ז (דף יז:) מכס של טרסיים אני שייחו ליה תרי קיטרי חד דשיחא וחדא דערבא משמע דטרסי וגרדי חדא הוא וקשה דבפ' החליל (סוכה נא:) משמע דגרדיים בפני עצמן וטרסיים בפני עצמן ועוד דאמרי' בתמדה דמגילה (דף יב:) בגתן ותרש שני טרסיים היו והיו מספרים בלשון טרסיים משמע שהיא לומה שם לה לשון בפני עצמה:

ודילמא סבר טרפה יולדת ומשבחת · ג) מסתברא דלא גרסינן יולדת דאין לריך לו כלל ועוד הא אמרינן פ"ק דע"ז (דף עז·) גבי רבי יהודה מהיר בשבורה אמרו לו והלא מרבינין עליה זכר אמר להן לכשתלד אלמא לא מקבלת זכר ומיהו יש לחלק בין טרפה תחוכה לגליס לשאר טרפות* :

איזיל ואחזי היכי אתיא מילתא· אע"ג דכה"ג תשיב בהמוכר הספינה (ב"ב עה·) מלגלג גבי ההוא תלמיד דאמר ליה רבי יוחנן אם לא רואים לא האמנת מלגלג על דברי חכמים אתה שאני הכא שבא לברר הדבר ולהודיע איך ידע שלמה:

סימן לטרפה כל שאינה יולדת · יש כמה בהמות שפוסקות מלילד ולא מחזקינן להו בטרפות אלא בעי למימר אם יולדת בידוע שאינה טרפה: מכאן

הוה לן פתחון פה קמיה דרב הונא ושאילינה ואמר לן שמוטת ירך בעוף כשירה ואשכחתיה נמי לרב ירמיה בר אבא דיתיב וקא בדיק בצומת הגידין ואקשי ליה לא סבר לה מר הא דאמר רב הונא אמר רב שמוטת ירך בעוף כשרה א"ל אנא מתניתין ידענא *בהמה שנתחכו רגליה מן הארכובה ולמטה כשרה מן הארכובה ולמעלה פסולה וכן שניטל צומת הגידין ואמר רב עלה וכן בעוף ואמרי ליה אי הכי קשיא דרב אדרב אישתיק ואקשי ליה ודלמא שני ליה לרב בין שמוטה לתתוכה ואמר לי ואת מפרשת שמעתיה דרב בפירוש אמרר ב שמוטה כשרה תתוכה פסולה ואת מה בידך הכי אמר רב חייא בר אשי אמר רב שמוטת ירך בעוף טרפה וכן אמר ר' יעקב בר אידי א"ר יוחנן שמוטת ירך בעוף טרפה ואמר ר' יעקב בר אידי אילמלי הוה רבי יוחנן באתרא דאורו בה חברוותא להתירא לא פרכים דאמר רבי חנינא אמר רבי שמוטת ירך בעוף כשרה ותרנגולת היתה לו לרבי חנינא שנשמטה ירך שלה והביאה לפני רבי והתירה לו ומלחה רבי חנינא והוה מורי בה הלכה לתלמידים זה התיר לי רבי וזה התיר לי רבי ולית הלכתא ככל הני שמעתתא אלא כי הא דשאל רבי יוסי בן נהוראי את ר' יהושע בן לוי קדירת קנה בכמה אמר לו משנה שלמה שנינו *עד כאיסר האיטלקי אמר לו והלא רחל אחת היתה בשבונתנו שנקדר קנה שלה ועשו לה קרומין של קנה וחיתה אמר לו ועל דא את סמיך והלא הלכה רווחת בישראל שמשמטה ירך בעוף טרפה ותרנגולת היתה לו לרבי חנינא שנשמטה ירך שלה ועשו לה שפופרת של קנה וחיתה אלא מאי אית לך למימר תוך י"ב חדש הוה הכא נמי תוך י"ב חדש הוה אמרו עליו על רבי שמעון בן חלפתא שעסקן בדברים היה והיה עושה דבר להוציא מלבו של רבי יהודה שהיה *רבי יהודה אומר אם ניטלה הנוצה פסולה ותרנגולת היתה לו לרבי שמעון בן חלפתא שניטלה נוצה שלה והניחה בתנור וטלה עליה בממטלית של טרסיים וגידלה כנפיים האחרונים יותר מן הראשונים ודלמא קסבר רבי יהודה טרפה משבחת אם כן במידי דמיטרפא בה הגדילה כנפיים האחרונים יותר מן הראשונים מאי עסקן בדברים מאי דכתיב °לך אל נמלה עצל ראה דרכיה וחכם אשר אין לה קצין שוטר ומושל תכין בקיץ לחמה אמר איזיל איחזי אי ודאי הוא דלית להו מלכא אזל בתקופת תמוז פרסיה לגלימיה אקינא דשומשמני נפק אתא חד מינייהו אתנח ביה סימנא על אמר להו נפל טולא נפקו ואתו דלייה לגלימיה נפל שמשא נפלו עליה וקטליה אמר שמע מינה לית להו מלכא דאי אית להו הרמנא דמלכא לא ליבעו א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי ודלמא מלכא הוה בהדייהו א"נ הרמנא דמלכא הוו נקיטי אי נמי בין מלכא למלכא הוה דכתיב °בימים ההם אין מלך בישראל איש הישר בעיניו יעשה אלא סמוך אהימנותא דשלמה אמר רב הונא סימן לטרפה י"ב חדש מיתיבי *סימן לטרפה כל שאינה יולדת רשב"ג אומר משבחת והולכת בידוע שהיא טרפה *רבי אומר סימן לטרפה שלשים יום אמרו לו והלא הרבה מתקיימות שתים שלש שנים תנאי היא דתניא *ובגלגלת (עד) שיש בה נקב אחד ארוך אפילו נקבים הרבה מצטרפים למלא מקדח א"ר יוסי בן המשולם מעשה בענבול באחד שנפחתה גלגלתו ועשו לו חידוק של קרויה וחיה אמר לו ר' שמעון בן אלעזר *משם ראיה ימות החמה היה וכיון שעברו עליו ימות הצנה מיד מת אמר רב אחא בר יעקב הלכה טרפה יולדת ומשבחת אמר אמימר "הני ביעי דטרפה שיחלא

הוה לן פתחון פה קמיה דרב סונא· כלומר הוזקקנו לדבר בשמוטת ירך לפני רב הונא ואמר לן כשרה ואחרי כן אשכחתיה לרב ירמיה כו': **ואת מה בידך** · עכשיו אמור לי אתה אם שמעת בה כלום אחר שבאת הלום: **תברוותא** · חברים: **לא פרכים** · לא היה יכול תורה אור לנוד כנף ולקנתר אפילו רמז דבר מתוך שגדולים הם ויש לו לירא מהם אם היה אגלם: **ומלתה רבי חנינא** · כדי להתקיים ויוכל להראות ימים רבים: **ולית הלכתא ככל הני** · דשרו שמוטת ירך בעוף: **אלא כי הא** · דקתני והלא הלכה רווחת היא שמוטת ירך בעוף טרפה: **קדירת קנה** · קנה שנקדר ממנה חתיכה כמין אגוזה: **קרומים** · רחבה וסתמוהו בה: **ועל דא את סמיך** · מפני שראית שחיתה המכה אתה סומך להתיר והלא הלכה כו': **רווחה** · כבר נתפשטה ונתרווחה לנהוג: **תוך י"ב חדש** · חיתה המכה ולסוף י"ב חדש מתה דטרפה עד י"ב חדש חיה: **ושיה עושה דבר** · כדמפרש לקמן להאיל מלבו של רבי יהודה: **ועלה עליה במטלית של טרסיים** · כרכה במטלית של לורפי נחשת שטותים לפניהם לקבל עפרורית שחקי נחשת ושל עור היא ותמיד היא חמה מתוך עוביה וגם הנחושת מחמם לעולם: **במידי דמיטרפא בה כו'** · בחמיה נהי דמשבחת בשאר אבריה מיהו הניא מילתא דמיטרפא ביה מי הדרא ומשבחת כי הכא דגדלו אחרונים יותר מן הראשונים: **מאי עסקן** · למה נקרא שמו עסקן תחלה: **אי ודאי ליה להו מלכא** · דכתיב אשר אין לה קצין והייט עסקן דלא בעי למיסמך אהימנותיה דשלמה: הנמלים אוכלים אל ושולאים חוט: **דשומשמני** · נמלים: **נפק חד מינייהו** · מתוך חורי הקן וכא לאוץ ולאה הלל: **אתנח ביה סימנא** · להכירו לידע מה יעשו לו חבריו כשימלא שקרן: **סרמנא** ג) **הוו נקיטי** · שכל המתחל בחברו יהרגוהו: **אי נמי בין מלכא למלכא הוה** · מת המלך ועדיין לא קם אחר ודרך ארץ לעשות אים היסר בעוניו דכתיב בימים ההם וגו' אים היסר בעוניו יעשה: **אהימנותיה דשלמה** · נאמן הוא על כך וברוח הקדש אמרה: **סימן** · ולפפק טרפה: **י"ב חדש** · אם כך היה בידוע שלא נטרפה: **כ' ושלש שנים** · וקשיא לרב הונא די"ב חדש ליכא למ"ד: **הנאי היא** · דאיכא דסבירא ליה כרב הונא דקתני לקמן ימות החמה היו וכיון שעברו עליו ימות הצנה מיד מת ב) ואם מכה שהיא נבערה ומת מתוך חוש הלכך בעינן ימות החמה וימות הצנה: **נקב אחד ארוך** · ונקדרה בחסרון: **מצטרפין למלא מקדח** · וטוב היה מטמאה בתחל לבית שמאי פלוגתא דסדרה וגלגולת בתחלות (פ"ב מ"ג) דהיינו כדי שיגמל מן החי וימות דהכי אמרינן בפרקין (דף נב:) גבי שדרה וכן לטרפה: **חידוק של קרויה** · תחיכה של דלעת יבשה: דשיחלא

[נערך טרסי ח'] [נקמן שי:] [ועיין היטב בתוס' פ"ז קפ' ד"ה אלמא ותוס' בכורות ב ד"ה דלא] [נעיל נדי] [נעיל עו:]

שיטה מקובצת

ח) הרמנא רשות להורגו הרמנא הוו וכו': כ) ויש מכה שהיא נבערת · ב"ב נ"א נצרבת : ג) (אית ספרים) [מסתברא] דלא גרסי יולדת · ב"ב עי' תוס' בכורות דף ב ע"ב :

רבינו גרשום

הוה לו פתחון פה קמיה דרב·כלומר שאלנו לו ותו אשכחתיה לר' ירמיה בר אבא כלומר ר' אבא הוא משתעי אשכחתיה לר' ירמיה בר אבא אמרי ליה לא סבר לה מר להא דאמר רב הונא אמר שמוטת ירך בעוף כשרה. כלומר אע"ג דניפסקן צומת הגידים : ואת מה בידך· כלומר ר' אבא א"ל לרב ירמיה בר אבא את מה בידך : באתרא דמורו ביה חברותיה להיתירא לא הוה פרכם · כלומר מאן חברותיה ר': ועשה לה קרומית של קנה וחיתה · כלומר תיקן לה קרומית של קנה באותו מקום שיהא סותם הנקב ועשו לה שפופרת של קנה במקום השבר וחייתה שהיתה מחוזקת הירך במקום השבר וחיתה : אלא מאי אית לך למימר בתוך

[תוספתא פ"ג ע"ז ה: גמ' זבחים קעז:]

[כפי מ"ש תוס' בזבחים סט: ד"ה לי עכשה כו' מוכח דנרסתם היה רבי מאיר]

[שנת כני: וש"נ]

י"ב חדש הוה · כלומר לא עיברה שנתה : ושלה עליה בממטלית של טרסיים. כלומר מוציאי הנחושת מעיקרו יש להן מטלית של עור בפניהם בשביל הנחושת שלא ישחרו בגדיהם והוא בכל עת חם ופרשה על התרנגלת וחייתה מן המפלגות וגידלה כנפים : ודילמא קסבר ר' יהודה טרפה יולדת ומשבחת · דאע"פ שמשבחת טרפה היא: אם כן במידי דמטרפא ביה כלומר במידי דמיטרפא ביה לא קאמר כגון נוצה ודאי דבר דמיטרפא ביה אינה משבחת אבל סרחזינן דמשבחת וראי לא טרפה היא : אתנח בה סמנא · כלומר בדהוא שושמנא דנפק אתנח בה סיטנא ר' שמעון בן חלפתא אמר להו נפל טולא. כלומר כבר בא השמש והצל בעולם כבר יכולין אתם לצאת : כדכתיב בימים ההם אין מלך בישראל · כלומר הכא נמי לענין שושמני אימא בין מלכא למלכא הוה : סימן לטרפה י"ב הדש · כלומר ספק טרפה אם היה י"ב חדש ודאי אינה טרפה : מיתיבי סימן לטרפה כו' · והא הכא חזינן שתים ושלש שנים ודאיך אמרת לטרפה סימן כל י"ב חדש : תנאי היא דתניא · כלומר תנאי היא דאיכא תנא דאמר דאינה מתקיימת י"ב חדש ואיכא תנא דאמר מתקיימת שתים ושלש שנים : דתניא ובגלגולת שיש בה נקב אחת ארוך כו' מצטרפין לכמלא מקדח · כלומר לענין טרפה : לר' יוסי בן משולם דאמר ואיתחה לדבריו מתקיימת ב' וג' שנים : אמרו לו משם ראיה ימות החמה היה כו' · והא קא חזינן הכא

דשיחלא קמא. בלעז פוסט"ה אותן שהיו במעיה בשעה שנטרפה כולן אסורות דעובר ירך אמו הוא ועמה נטרפו: **מכאן ואילך.** היא והזכר גורמין להם שיבאו ודבר שאיסור והיתר גרמו לו שיגדל מותר: **ושוין.** ר' אליעזר ורבנן דפליגי בולד בהמה טרפה: **בדספנא מארעא.** היא מעצמה מתחממת בארץ ויולדת והוה חד גורם הוא: **גדלה.** משמע כל גידוליה באיסור: **אלא הא דתנן.** כיון דאמרת דהאי מודים בבילת טרפה בדספנא מארעא דחד גורם הוא קאמר מכלל דפלוגתייהו בזה וזה גורם וע"כ בשנטרפה ולבסוף עיברה פליגי דאיכא זה וזה גורם: **במאי קא מיפלגי.** על כרחך בנטרפה ולבסוף עיברה: **להודיעך כחו דרבי יהושע.** תירולא הוא: **סבירא ליה כרב אחא בר יעקב.** דאמר לעיל (דף מז:) הלכה טרפה יולדת: **ומתני לה לדאמימר כדאמרינן.** הני ביעי דטרפה כו' דאיכא לפליגי בין שיחלא קמא לשיחלא בתרא אפילו בטרפה ודאית: **רבינא לא סבר לה.** כוותיה ולא מצי למימר דשיחלא בתרא דהא לא טענה הלכך מוקי לה לדאמימר בספק טרפה והכי קאמר דשיחלא קמא משהינן לה אי הדרה וטענה לאו טרפה היא וסרו קמאי: **מפני שגדלה באיסור.** אלמא טענה: **במאי קא מיפלגי.** על כרחך בעיברה ולבסוף נטרפה דאי בנטרפה ברישא הו לא טענה ובהא פליגי רבי אליעזר סבר [עובר] ירך אמו הוא והרי הוא כאחד מאיבריה: **ור' יהושע סבר כו'.** וכיון דהכי הוא אדמיפלגי כו': **ומודים.** ודאי בבילת [טרפה]: **בשיחלא קמא.** דכיון דאגידא ביה דמעורה בגידין כגופה דמיא: **והלכתא בזכר.** ספק טרפה דידיה אי שהי שנים עשר חדש ודאי לא נטרף ושוב אין צריך לבודקו כגון אם ספק דרוסה או נפולה או שמא ניקב הקרום מחמת שראיטרו שלקתה: **כל בריה שאין לה עצם אינה מתקיימת י"ב חדש.** ונפקא מינה כדמפרש רב פפא: **קישות שהתליעה באביה.** בעודה מחוברת: **אסורה.** התולעת באכילה דכיון דמהלכת בתוך הקישות והקישות מחוברת בקרקע שורש על האדמה קרינא ביה אבל התליעה בהלוש לאו שורש הוא עד דנפיק מיניה ומהלך על גבי הקרקע כדמפרש בשילהי פרקין (דף סז:): שמע

מכאן ואילך הוה ליה זה וזה גורם ומותר • אע"ג דבסוף כתובות (דף קיא:) פסקינן כר' יהודה בברדות דמספקא ליה בפרק אותו ואת בנו (נקמן דף עט:) אי חוששין לזרע האב או לא היינו במילתא דשרי כל חד בתרי נפשיה ולא שייך זה וזה גורם אבל הכא דחד אסור וחד שרי הוי ליה זה וזה גורם: **ושוין** בבילת טרפה שהיא אסורה • לא כמו שפירש הקונטרס דקאי אפלוגתא דרבי אליעזר ורבי יהושע אלא קאי אפלוגתא דבית שמאי ובית הלל דפליגי במתניתין במסכת עדיות (פ"ה מ"א) דתנן התם בילת נבלה שכמותה נמכרת בשוק ב"ש מתירין ובית הלל אוסרין ומודים בבילת טרפה שאסורה מפני שגידולה באיסור ואם תאמר דהשתא חשבי בית הלל בילת נבלה כבשר דאסרי אפילו כמותה נמכרת בשוק ובפרק קמא דבילה (דף ו:) אמרינן השוחט את התרנגולת ומצא בה ביצים גמורות מותרות לאכלן בחלב ואפילו רבי יעקב לא פליג* אלא דקאמר אם היו מעורות בגידים אסורות אבל בשאינן מעורות מותר ותירץ בהלכות גדולות דגבי איסור נבלה דאורייתא החמירו אבל בשר עוף בחלב דרבנן הקילו ורבינו תם תירץ דבבילת נבלה החמירו משום דנבלה הוי דבר האסור אבל בשר עוף בחלב דהוי היתר דכל חד וחד באפי נפשיה שרי ולפירושו מתיישב מה שמפרש בערוך* דהא דאמר ברים פרק הדר עם הנכרי (ע"ז דף סב:) דאפילו ביעתא בכותחא לא ליסרי אינים קמי רביה דהייט כגון ששחט התרנגולת ומצא בה ביצים אותן אין לריכין היתר דאין לך ע"ה שלא ידע שמותר בחלב ולפי תירוץ הלכות גדולות קשיא מאי אפילו דקאמר אפילו ביעתא בכותחא אמאי מי פשוט היתר זה כל כך טפי משאר מילי הא פלוגתא היא דלמאן דאמר בשר עוף בחלב דאורייתא אסירא מידי דהוה אבילת נבלה ויש לומר דלהכי קאמר אפילו שכל העולם היו מהגין בו היתר ובפרק קמא דבילה (דף ו:) ממי פשיטא ליה לש"ס דשרי גבי הא דאמר רב בילה עם ילידת רובה נגמרה דקאמר למאי אילימא דשרי לאוכלה בחלב הא במעי אמה אסירא והתניא השוחט התרנגולת כו' משמע דפשיטא ליה דלא הוה פליג רב ועוד י"ל דהיינו טעמא דאסרי ב"ה בילת נבלה גזירה אמו אמר רב פפא אינה יולדת דטרפה אינה יולדת ר' אליעזר ור' יהושע במאי קא מפלגי כו': והלכתא בזכר עד י"ב חדש • כלומר ספק טרפה זכר כל שתתקיים י"ב חדש ודאי לא טריפה הוא: אמר רב פפא ש"ט מדרב הונא הא דאמר שמואל קישות שהתליע באביה כו' • כלומר ש"מ מדרב הונא דאמר כל שאין בו עצם אינו מתקיים י"ב חדש הא דאמר שמואל קישות שהתליע במחובר אסורה משום שרץ השורץ על הארץ: הני

שיחלא קמא אסירא מכאן ואילך הוה ליה זה וזה גורם ומותר איתיביה רב אשי לאמימר *ושוין בביצת טריפה שאסורה מפני שגדלה באיסור התם בדספנא מארעא ולישני ליה בשיחלא קמא אם כן גדלה גמרה מיבעי ליה אלא הא *דתנן *ולד טרפה ר' אליעזר אומר לא יקרב לגבי מזבח ור' יהושע אומר יקרב במאי קא מיפלגי *בשנטרפה ולבסוף עיברה ר' אליעזר סבר *זה וזה גורם אסור ורבי יהושע סבר זה וזה גורם מותר אי הכי אדמיפלגי לגבוה ליפלגו להדדיוט להודיעך כחו דר' יהושע דאפילו לגבוה נמי שרי וליפלגו להדדיוט להודיעך כחו דרבי אליעזר דאפילו להדדיוט נמי אסור *כח דהיתרא עדיף ליה ומודים בביצת טרפה שאסורה מארעא דחד גורם הוא רב אחא סבר לה כרב אחא בר יעקב ומתני לה לדאמימר כדאמרן רבינא לא סבר לה כדרב אחא בר יעקב ומתני לה לדאמימר בהאי לישנא אמר אמימר הני ביעי דספק טרפה דשיחלא קמא משהינן להו אי הדרה וטענה שריין ואי לא אסירן איתיביה רב אשי לאמימר ומודים בביצת טרפה שאסורה מפני שגדלה באיסור אמר ליה התם בדשיחלא קמא אם כן גדלה גמרה מבעי ליה תני גמרה אלא הא *דתנן ולד טרפה ר' אליעזר אומר לא יקרב לגבי מזבח ר' יהושע אומר יקרב במאי קא מיפלגי כשעיברה ולבסוף נטרפה °רבי אליעזר סבר עובר ירך אמו הוא ור' יהושע סבר *עובר לאו ירך אמו הוא אי הכי אדמיפלגי לגבוה ליפלגו להדיוט להודיעך כחו דרבי יהושע וליפלגו בהדיוט להודיעך כחו דרבי אליעזר כח דהיתירא עדיף ליה ומודים ודאי בביצת טריפה שאסורה בדשיחלא קמא מאי טעמא גופה היא והלכתא °בזכר כל שנים עשר חדש בנקבה כל שאינה יולדת אמר רב הונא כל בריה שאין בו עצם אינו מתקיים י"ב חדש אמר רב פפא שמע מינה מדרב הונא הא *דאמר שמואל קישות שהתליע באביה אסורה הני

טרפה ובילת טרפה אסורה משום דגמרה באיסור ומיהו אין גרלה תירוץ זה דהא לא גזרינן ח) ביעי דשיחלא בתרא אמו ביעי דשיחלא קמא ואמו ביעי דספנא מארעא*: **אלא** הא דתניא ולד טרפה ב) כו' • ברייתא היא והוי מלי לאתויי מתניתין דתמורה (דף נ:) כל האסורים לגבי המזבח ולדותיהן מותרין רבי אליעזר אומר ולד טרפה לא יקרב לגבי מזבח אלא ניחא ליה לאתויי ברייתא ג) שרבי יהושע הוזכר בה: **במאי** קא מיפלגי בשנטרפה • לשון הגמרא משמע דאי לאו דאמימר לא הוה קשה במאי קא מיפלגי אלא יש לומר משום דאסר אמימר דשיחלא קמא לא מיתוקים ליה פלוגתייהו בעובר ירך אמו הוא ובעיברה ולבסוף נטרפה דאם כן קס ליה אמימר כרבי אליעזר דשמותי הוא ולאיתיך ליפלגו דלקמן יש לפרש משום דקסבר טרפה אינה יולדת קא מיתוקמא פלוגתייהו בזה וזה גורם אסור ואם תאמר ואמאי לא ניחא ליה לרב אשי דאמר הכא נמי אמאי קא מיפלגי דלא מיתוקמא פלוגתייהו בזה וזה גורם אסור (פסחים דף מז:) דאסר דקתני וכן היה רבי אליעזר שבתורה ויש לומר דשמא לא שמיע ליה לרב אשי ההיא ברייתא: **ורבי** אליעזר סבר זה וזה גורם אסור • כמו שהגירסא כאן כך יש לה להיות בפרק כל האסורין (תמורה דף נח:) ויש ספרים דגרסי התם למאן דאמר טרפה יולדת פליג כשנטרפה ולבסוף עיברה דרבי אליעזר סובר עובר ירך אמו הוא ולית: **אי** הכי אדמיפלגי לגבוה ליפלגו להדיוט • לשון אי הכי קשה דבכל ענין יכול להקשות כן ולריך למצוא טעם למה היה מתיישב הא דמיפלגי לגבוה אי הוה מפרש פלוגתייהו בעובר ירך אמו הוא יותר מהשתא דמוקי לה בזה וזה גורם ולאידך ליתא איפכא*: **והלכתא** בזכר כל שנים עשר חדש • למאי דמסקינן השתא הלכתא דטרפה אינה יולדת לא מיתוקמא פלוגתייהו דרבי אליעזר ורבי יהושע אלא בעובר ירך אמו ורבי יהושע סובר לאו ירך אמו הוא וגבי בילה מודה כיון דאגידא בגופה כגופה דמיא ותימה דברים שור שנגח את הפרה (ב"ק דף מז:) משמע דאיפכא דאמר *רבה פרה שהזיקה גובה מולדה מאי טעמא גופה היא תרנגולת שהזיקה אינו גובה מבילתה מאי טעמא פירשא בעלמא היא. ומשמע דאפילו ליתא לפרה גובה הכל מולדה ואמאי הא אפילו אי סייע הולד בנגיחה *דאי וולדה נגחו לא היה יכול לגבות מן הולד כל הנזק היכא דליתא לפרה כיון דלאו ירך אמו הוא וגבי תרנגולת אמאי אינו גובה מבילתה ויש לומר דהתם מיירי בבילים גמורות דלא אגידי בגופה וגבי מזיק אמר ליה אייתי ראיה דהיא שעתא הוא אגידא בגופה ושקול וגבי טרפה אסור ולעניין ולד היינו טעמא לא על גב דבטעמא עובר ירך אמו הוא לענין טרפות אמאי דאלוי בחיות בהמה ולעובר יש לו חיות בפני עצמו ובבבא קמא (דף מז: ד"ה מאי) אתרכתי בו: הני

מסורת הש"ס

עדיות פ"ה מ"א תמורה נח. ע"ש

[ג"ל דתניא]

[תמורה נח.]

[שם סנהדרין פ' ע"ז מעי' שמחים כו']

[נדרים פ' ומ"ב]

[ג"ל דתניא]

[גיטין כג: מיר נח. ב"ק עח: סנהדרין עה: פ: תמורה ה' יח' יט' כריתות נ: נח:]

רבינו גרשום

הבא תנאי היא: הוי זה וזה גורם דתרנגול דהיתירא ותרנגולת (רספנא)דטרפה:בדספנא מארעא • דליכא זה וזה גורם: א"כ גדלה גמרה מיבעי ליה • כלומר אי בשיחלא קמא שהיו הביצי'במעיה כשנטרפה זהו גמרה באיסור' ולא גדלה דגדלה משמע דלאחר כן שנטרפה גדלה באיסור: במאי קא מיפלגי כגון שנטרפה ולבסוף עיברה • כלומר השתא דספנא לן דטרפה יולדת ומשבחת במאי קא מיפלגי ר' אליעזר ור' יהושע: כשנטרפ' ולבסוף עיברה' א' ולד מותר באכילה דזה וזה גורם מותר לר' אליעזר ולרבי יהושע אסור: איתיביה רב אשי לאמימר ושוין ב ב י צ ת טרפה כו' • כלומר היאך אמרת דטרפה אינה יולדת והא הכא דטרפה פענה ביצים: הכא במאי עסקינן בשיחלא קמא • כלומר שהיו בטעיה קודם שנטרפה אבל לאחר שנטרפה לא טענה אלא הא דתנן ולד טריפה ר' אליעזר אומר לא יקרב כו' • כלומר השתא דאמרת דטרפה אינה יולדת ר' אליעזר ור' יהושע במאי קא מפלגי כו': והלכתא בזכר עד י"ב חדש • כלומר ספק טרפה זכר כל שתתקיים י"ב חדש ודאי לא טריפה הוא: אמר רב פפא ש"ט מדרב הונא הא דאמר שמואל קישות שהתליע באביה כו' • כלומר ש"מ מדרב הונא דאמר כל שאין בו עצם אינו מתקיים י"ב חדש הא דאמר שמואל קישות שהתליע במחובר אסורה משום שרץ השורץ על הארץ: הני

שיטה מקובצת

ח) דהא לא גזרינן הכא ביעי: ב) אלא הא דתניא ולד טרפה ברייתא היא והוה מצי: ג) לאתויי ברייתא לפי שר' יהושע הוזכר בה:

גליון הש"ס

גמ' רבי אליעזר סבר עובר ירך אמו • עיין רפ"ב דפרה:

נקמן סז:

רלו א מיי' פ"ג מהל' מאכלות אסורות הלכה יט סמג לאוין קלב עוש"ע י"ד סימן פו סעיף ג:

רלו ב מיי' פ"ג מהלכות איסורי מזבח הלכה יב:

רלח ג מיי' פ"ז מהלכות מחיסה הלכה ח סמג לאוין קלב עוש"ע י"ד סימן מז סעיף יח וסימן פו סעיף ט:

בכורות ז' תמורה נ: [זבחים עד:]

[שם ז:]

[נערך כתר.]

ועיין תוס' עירובין סב: ד"ה אפילו ותוס' בילה ג: ד"ה בילים]

[ועיין היטב תוס' גיטין עז: ד"ה הא גם]

[ג"ל רבא]

[ג"ל דהיא]

עין משפט נר מצוה

רלב א מיי' פ"ב מהלכות מאכלות אסורות הלכה פו סמג לאוין קלב טור"ע י"ד סימן סד סעיף מ:

רמ ב מיי' פ"ב מהלכות מאכלות אסורות מ"ה הל' ה:

רמא ג מיי' פ"מ מהלכות שחיטה הלכה יא סמג עשין סג טור"ע י"ד סימן נה סעיף ד:

רמב ד ה מיי' פ"ז מהלכות שחיטה הלכה כ טור"ע י"ד סי' מז סעיף ד:

[פי' נקרע עיין]

רמג ו ז מיי' שם הלכה כא טור"ע שם סעיף ו:

רמד ח מיי' פ"י מהל' שחיטה הלכה מ סמג שם טור"ע י"ד סי' ס סעיף ו:

רמה ט מיי' שם טור"ע שם סעי' כ:

רמו י מיי' פ"ו שם הלכה יג ופ"ח סמג שם טור"ע י"ד סי' נא סעי' ד:

דני תמרי דכדא לבתר תריסר ירחי שתא שרי · רביעו שמואל גרים דכריס פירום שהתליעו כמו עגבי דכרוס וזה שלקתה בעמריס בפרק המקבל (נ"מ דף קו: ע"ש) וכמזיר בריס גמרא פרק שלשה מינים (דף לד:) לאתויי עגבים דכרוס ובאתמנע הפרק זה (דף לח:) והא שייר עגבים דכרוס שהרי אין דרך פירות להיות בכל ועוד דהוה ליה למימר שהתליעו ור"ת מפרש שדרך להיות כל דבר בכל כדאיתא בפ' חזקת הבתים (נ"ב דף נה·) הני שערי דכדא משתעבדי לכרגא והכמפקיד (נ"מ דף מ·) הוה עובדא ופקע כדא וכפ' הזהב (שם דף נט·) במשלם שערי מכדא נקיט ואהי תיגרא: **הנוצה** מלטרפת · פ"ה לענין פגול וגרים אבל לענין פגול כרבנן סבירא ליה ור"ת אומר שהוא משנה בטהרות (פ"א מ"ב) הכנפים והנוצה מטמאות ומיטמאות ולא מלטרפין רבי שמעאל אומר הנוצה מלטרפת פירות מלטרפת לכזיתה דשומר הוא ותנן במסכת עוקצין (פ"א מ"א) כל שהוא יד ואינו שומר טמא ומטמא ולא מלטרף שומר לפיכך שאינו יד טמא ומלטרף והשתא מייתי לאיה מדחשיב ליה כשומר לבשר אלמא הוי כמו עור וכשיטולה כאילו ניטל העור דהוי נבלה וטרפה ורבא דחי עד כאן לא קאמר רבי יהודה אלא לענין אגוני אבל שומר לבשר לא חשיב שאין רגילות להלעיג העוף עם הנוצה שלא יהלכך ועד כאן לא קאמר ר' שמעאל אלא לענין טומאה דחשיב שומר אבל לענין אגוני לא מגין:

עיקרא

*הני תמרי דכדא לבתר תריסר ירחי שתא שריין אמר רב לית בקא בר יומא ולית דידבא בת שתא אמר ליה רב פפא לאביי והא אמרי אינשי שב שני *אימרא בקרא מבקא דאמרה ליה חזיתיה לבר מחזא דסהא במיא וסליק ואיכרך בסדינין ואותיבת עליה ומצת מיניה ולא הודעת לי א"ל וליטעמיך הא דאמרי אינשי *שיתין מני פרזלא תלו ליה לבקא *בקורנסיה מי איכא איהו גופיה כמה הוי אלא במני דידהו הכא נמי בשני דידהו *תנן התם בהמה בעלת ה' רגלים או שאין לה אלא שלש ה"ז מום *אמר רב הונא לא שנו אלא שחסר ויתר ביד אבל חסר ויתר ברגל טרפה נמי הויא מאי טעמא כל יתר כנטול דמי ההיא חיותא דהוה לה תרתי סניא דיבי אייתוה לרבינא וטרפה מדרב הונא ואי שפכן להדדי כשרה ההיא גובתא דהוה נפקא מבי כסי להובלילא סבר רב אשי למיטרפה א"ל רב הונא מר בר חייא לרב אשי כל הני *חיוי ברייתא הכי אית להו ההוא גובתא דהוה מעברא מבי כסי לכרסא סבר מר בר רב אשי לאכשורה אמר ליה רב אושעיא אטו *כולהו בחדא מחיתא מתתינהו היכא דאתמר אתמר היכא דלא אתמר לא אתמר העיד נתן בר שילא רב טבחיא דציפורי לפני רבי יעל שני בני מעים היוצאין מן הבהמה כאחד שהיא טרפה וכנגדן בעוף כשרה במה דברים אמורים שיוצאין בשני מקומות אבל יוצאין במקום אחד וכלין עד כאצבע כשרה פליגי בה רב אמי ורב אסי חד אמר הוא דהדדי וערבי וחד אמר אע"ג דלא הדדי וערבי בשלמא למאן דאמר הוא דהדדי וערבי היינו דקתני עד כאצבע אלא למאן דאמר אע"ג דלא הדדי וערבי מאי עד כאצבע עד כאצבע מלמטה: ר' יהודה אומר אם ניטלה הנוצה פסולה: אמר רבי יוחנן ר' יהודה ור' ישמעאל אמרו דבר אחד ר' יהודה הא דאמרן ר' ישמעאל *דתנן רבי ישמעאל אומר הנוצה מצטרפת אמר רבא דילמא לא היא עד כאן לא קאמר ר' יהודה הכא אלא לענין טרפה דליכא מידי דמגין עליה אבל לענין איפגולי כרבנן סבירא ליה ועד כאן לא קאמר רבי ישמעאל התם אלא לענין איפגולי אבל לענין טרפה אגוני לא מגין: **מתני'** אחזות הדם והמעושנת והמצוננת ושאכלה הרדופני ושאכלה צואת תרנגולים או ששתת מים הרעים כשרה אכלה סם המות או שהכישה נחש מותרת משום טרפה ואסורה משום סכנת נפשות: **גמ'** אמר שמואל הלעיטה חלתית טרפה מ"ט דמינקבה להו למעיינה מתיב רב שיזבי *אחזות הדם והמעושנת ושאכלה הרדופני ושאכלה צואת תרנגולים ושתת מים הרעים הלעיטה תיעה חלתית ופלפלין אכלה סם המות כשרה הבישה נחש או שנשכה כלב שוטה מותרת משום טרפה ואסורה משום סכנת נפשות קשיא חלתית אחלתית קשיא סם המות אסם המות חלתית אחלתית לא קשיא כאן בעלין כאן בקרטין סם המות אסם המות לא קשיא הא דידה הא דאדם סם המות דבהמה היינו הרדופני תרי גווני סם המות מאי תיעה אמר רב יהודה

עיקרא

שמע מינה· מדרב הונא: **הני תמרי דכדא**· שהתליעו ולא יהוא אם במחוכר אם בתלוש: **לבתר תריסר ירחי שתא שריין**· דאי במחוכר התליע לא הוי מיי עד השתא: **בקא**· מין זבוב ליגל"א והיא טעכת כלרעה: **דידבא**· זבוב: **אימרא**· לשון (איוב לט) כעת במרום תמריא נתגבהה ו ומרדה עליו איגלגלביי"ל: **לבר מחוזא**· על שם שהיו בני מחוזא מטוגגים ושמנים* נאמר משל זה עליהם: **ומלא מיניה**· דמא מלאת דמו: **מני**· משקל ששים מני: **בקורנסיה**· מרטע"ל לאומר הוי זהיר בו שבשיכתו כבדה: **במני דידהו**· במשקל שלהן של בני שהוא קל: **בשני דידהו**· רגעים הן: **תנן התם**· בבכורות לענין מומים: **לא שנו**· דקתני הכי זה מום לגבוה הא להדיוט כרי: **אלא שחסר ויתר ביד**· שחסור זה דבעלת שלש לו יתור זה דבעלת ה' ביד שאין לה אלא יד אחד לו שיש לה ג' ידיים: **כגעול דמי**· יתר אחד כחסר אחד והויא כבעלת רגל אחד וטרפה דהויא כשמוטת ירך בבהמה: **סניא דיבי**· בודיל קרטנט"ו קורין לו: **גובתא**· כמו קנה בשר: **דהוה מעבר מבי כסי לטובלילא**· המסס: **לאכשורה**· כדלאכשרא בגובתא דבי כסי והובלילא: **בחדא מחיתא מתתינהו**· וכי בתריגה אחת תרגתם לכולם לשון (שמות לא בתרגום) עובד ממי דתיקון דבור קרו לו אינשי תריגה שמסדר את דבריו: **סיכא דאיתמר**· דבריתא הכי אית להו איתמר: **וסיכא דלא איתמר לא איתמר**· ויתר הוא וכאילו ניטל אחד מן המעיים כנגדו הוא דכל יתר כנטול דמי וכן הלכה דליכא מאן דפליג ואע"ג דאמרן (לעיל דף מז·) באוני דריאה לית הלכתא טוריה דרבא ביתרת הא לוקימנא והוא דקיימא בדרא דאוני דקיים להו לרבנן דאורחייהו בהכי אבל ביני ביני טרפה אלמא כנטול דמי וגבי רגלים דלאו אורחייהו ודאי טרפה: **סיומאים מן הבהמה כאחד**· דאית לה תרתי הדורי דבנתא ושניהם יוצאים מן הקיבה זה בראשה וזה באמצעה: **וכנגדן בעוף כשרה**· דעוף זימנין דהוי הכי קים להו ואע"ג דלא משתכח להו הכי קים להו ויש מפרשין שכל עוף דרכו כן משום דמן הזפק ועד הקורקבן קנה של מעיין אחד וההוא קרי בני מעים ובראש הקורקבן יוצאין בני מעים גמורין: **אבל יוצאין ממקום אחד**· סמוכין זה לזה: **וכלין עד כאצבע**· וחוזרין ומתחברין בתוך רוחב אצבע: **פליגי בה**· בהיכא דיוצאים ממקום אחד דקתני כשרה: **מלמטה**· סמוך לנקב הרעי מתחברין כדי שיהא הרעי יוצא ממקום אחד: **ר' יהודה**· הא דאמר דחשיב לה כגלודה שניטל עורה ורבי שמעאל נמי חשיב לעולה כעור דאמר עולה מלטרפת לכזית לפגל בחטאת

[כדלאיתא ר"ב יז·]

[בי' הערוך אמראי וכן משמע קצת מפרש"י דהכא דיוקר ממאר בפרש"י דאיתיב לע פסוק יה ע"ש]

[עיין תוס' ב"ק לב: ד"ה שיתין]

בכורות מ·

[שם]

[לעיל מג: מז·]

[ברכות כד· וש"נ]

טהרות פ"א מ"ב [עיין תוס' וכ"כ הר"ש]

[תוספתא פ"ג ע"ש]

רבינו גרשום

הני תמרי דכדא לבתר תריסר ירחי שתא שריא· כלומר הני תמרי שהתליעו בכד מששמין אותן בתר תריסר ירחי שתא שתלשו אותן מן הקרקע שריין דאמורינן הני תולעין עכשיו התליעו ומקום רביתא [דידהו] (הן) מן הפירות עצמן הן ולא עלו עמם מן הקרקע שהן שעלו עמו מן הקרקע כבר מתים בתוך י"ב חדש והני תולעין דהשתא לא השריצו על הארץ: בקא מוֹשְׁקְרוֹן: דידבא מושקא: אימראי בעפא: ומצית מינה· כלומר ומצית מיניה דמה ושבעת נפשך: שיתין מאני ליסרין בקורנסיה· לשון קורנס: אלא במאני דידהו· כלומר בליטרין שלהן זהו משהה: ה) אבל ברגל פרפה· כלומר ניטל ירך וחלל שלה טרפה ולענין קדשים ליקרב: ואי שפכי להדדי כשרה· כלומר דאינו אלא אחת: ההוא גובתא דהוה נפקא· כלומר לשון בני מעים היוצאים כלומר שני כרכשות: אבל יוצאין במקום אחד וכלין עד באצבע כשרה· כלומר יוצאין ממקום אחד ואינן דולכין אלא באצבע

העוף אם מלקה ע"מ לאכול כזית בין טלה ועור ובשר חוץ לזמנו: **אפגולי**· גרסינן: **אלא לענין אפגולי**· דקסבר חזיא לאכילה: **לא מגין**· וכי ניטלה נמי לא אוכפת לן: **מתני' אחזות הדם**· שאחזה דם וחלתה: **והמעושנת**· נכנס עשן בגופה: **והמצוננת**· חולי מחמת ליעה: **הרדופני**· סם המות לבהמה: **מים הרעים**· מים מגולים: **אכלה סם המות**· שהוא סם המות לאדם: **גמ' קורט של חלתית**· חד הוא ועוקב את בני המעים חלתית לזר"ת: **תיעה**· הור"ת כלע"ז ועשב מר הוא מאד וכל אלו קשין לה: **כלב שוטה**· אמרינן בסדר זומא (דף פג:) רוח רעה שורה עליו וכשנוסך אדם שורה עליו והורגתו: **קשיא חלתית**· דהכא אחלתית דשמואל: **וקשיא סם המות**· דהכא אסם המות **דמתני': הא דידה**· בריתא בסם המות דבהמה שאינו סם המות לאדם: **בתרי גווני סם המות**· דבהמה מיירי תנא דבריתא:

עיקרא

עד שמצטרפין זה עם זה ושרפין זה לזה כשרה: כלין מלמטה· כלומר כלין קודם שינעו למקום הדבק כשיעור אצבע אע"פ שפרודין זה מזה כחצי אמה במעיה· אבל קודם שינעו למקום הדבק כלין כשיעור אצבע כשרה: ר' ישמעאל אומר הנוצה מצטרפת לכביצה· כלומר מסמא אוכלין דחשוב כבשר והיינו דא"ר יוחנן ר' יהודה ור' ישמעאל אמרו דבר אחד כשם שר' יהודה אמר נטילה הנוצה פסולה דחשוב כבשר כך לר' ישמעאל חשוב כבשר אבל לענין טומאה כרבנן סבירא ליה דאין מצטרפין: כרבנן סבירא ליה דלא מגין· כלומר לא מגין עליה ולא חשוב כבשר: המעושנת היתה במקום עשן ונסתכנה: והמצוננת· נצטננה: סם המות דבהמה ומין עשב הוא: חלתית· לסרא בלעז: כלב שוטה· משוגע: קשיא חלתית אחלתית ולמתניתין קשיא סם המות אסם המות: כאן בקרטין· גבעולין מרפה כאן בסם המות דאדם מרפה אבל אכלה סם המות דבהמה "כשרה: היינו הרדופני· כלומר למה לי למיתנא תרתי זימני אכלה הרדופני או שאכלה סם המות כשרה:

עיקרא

ה) נראה דל"ל לו אלא שלא סם ה"ז מום לענין כבור אימר ולענין קדשים ליקרב: אבל כרגל מרפה כלומר ניטל ואלא שלא מרפה.

עיקרא דמרירתא · שורש של תור"ת: **אליבא ריקנא** · קודם אכילה: **מישתלח משביה** · נפשט שורו שהחלתיה מתחמתו מאד ואוחזהו קדחת שקורין שקלפיו"ן: **דיתבי במיא** · לקרר עצמו: **שב בוטיתא דפרחי** · גרעיני כל לגף שקורין קרפיו"ר: **תליא דליביה** · כל עיקר חיבור לבו בעקר וכגון דאכיל לכולהו: **לומם** תורה אור

סגידין · בשוק הוא סמוך לארכובה ברגליה האחרונים: **בלומלא** · אינו לגי כל כך בחטר אלא מולמו מאד ולולהו כל דהו על הגחלים: **לניקורי** · שמא נשכה נחש שם ואחורה משום סכנת נפשות: **דליהו בדיק נפשיה** · מלגיו: **תלתי** · מתפרק וטפל תחיכותיה: **תחיכות** · **לא יאונס לגדיק** · שמדמנהי ומנעתיו מלאכול: **מתני' סימני בהמה וחיה** · דכתיב זאת החיה וגו': **הדורס** · החוטף בלפרניו ומגביה מן הקרקע מה שאוכל: **מלבע יתירה** · זו אצבע הגבוה שאחורי האצבעות: **המולק רגליו** · מפרש בגמ' שכשמעמידו על החוט טחן שני אצבעות מכאן ושתים מכאן: **טמא** · בידוע שהוא דורס: **וכחגבים** · זהו סימן ע"ד הרס כל שש לו ארבע רגלים וארבע כנפים ושש לו קרסולים הם שני רגלים אחרונים לגבי הארבעה והם סמוך לגוארו ממעל לרגליו לגתר מ) בהם כפיהם רולה לקפץ וכנפיו חופין את רובו והן ד' סימנים: ה"ג כל שש לו ד' רגלים וד' כנפים וקרסולין וכנפיו חופין את רובו *ולא גרסינן וקרסולין וכנפיו וכגמרא נפקא לן מקרא: (**הפורה בסס** · שם בהם על המים): **גמ' ניבי** · שתי שינים יש לו למעלה אחת מכאן ואחת מכאן וגם בסוסים הם ניכרות אע"פ שהרבה שינים יש לו לשון מורי ניבי שאע"פ שאין לו שינים ממש תכיון שקורין ייגלי"ש יש לו וכולמין ויכיר מקום בליטתן זו אצל זו כשינים: **בן גמל** · בעודו קטן אין לו ניבי עד שיגדל: **ועוד שינים מי כתיבי** · דקאמרת בידוע שאין לה שינים שינים ומה לנו לשינים שלה: **אלא הכי קאמרינן בהמה שאין לה שינים** · בידוע שמעלת גרה ואין לו לריכין להמתין עד שגדלה אם מעלת גרה היא: **וכלבר שיניה** · שלא יהא גמל דגמל נמי אין לו שינים ומעלת ופרכינן לא אמרת איכא בן גמל ה"ג איכא למיתסא למינא אחרינא דלית ליה שינים ומעלת: **שאין לך דבר שמעלה גרה ומעלת אלא גמל** · וחבריו האמוריים בפרסה: **פרט בו הוא** · גרסינן ללמדך שאין לך לומר למעלה גרה *) אחת דכל שאר מעלה גרה מיאוריים: **גמוס** · חתוך ולשון מגמה הוא כמו (נקמן דף לב:) גוממו עם השופי: **בודק בבשרה** · לקמיה מפרש איכא: **תחת סעוקין** · תחת עלם האליה שקוריס אמק"ת יש בשר שבשקורין אותו נקרע ערב: **היה בכלל בהמה היא לסימנין** · קושיא היא דהא כתיב זאת החיה כו' וכתיב סימנין בתריה: *) נ"ל להתיר

עיקרא *דמרירתא אמר רב יהודה האי מאן דאכל תלתא תקלי חלתית אליבא ריקנא מישתלח משביה אמר ר' אבהו בדידי הוה עובדא ואכלי חד תקלא חלתיתא ואי לא דיתבי במיא מישתלח משבאי וקיימתי °בעצמי °החבמה תחיה בעליה אמר רב יוסף האי מאן דאכיל שיתסרי ביעי וארבעי אמגוזי ושב בוטיתא דפרחי ושתי רביעתא דדובשא בתקופת תמוז אליבא ריקנא מתעקר תליא דליביה ההוא בר טביא דאתא לבי ריש גלותא דהוה מפסק כרעין בתרייתא בדקיה רב בצומת הגידין ואבשריה סבר למיכל מיניה באומצא א"ל שמואל לא חייש *מר לניקורי א"ל מאי תקנתא [אא] נותביה בתנורא דאיהו בדיק נפשיה אותביה נפל *תילחי תילחי קרי שמואל *עליה דרב °לא יאונה לצדיק כל און קרי רב עליה דשמואל °כל רז לא אנס לך: **מתני' "סימני בהמה וחיה** נאמרו מן התורה "וסימני העוף לא נאמרו אבל אמרו חכמים *"כל עוף הדורס טמא "כל שיש לו אצבע יתירה וזפק וקורקבנו נקלף טהור ר' אלעזר בר' צדוק אומר "כל עוף החולק את רגליו טמא "ובחגבים כל שיש לו ארבע רגלים וארבע כנפים *וקרצולים וכנפיו חופין את רובו *רבי יוסי אומר "ושמו חגב *"ובדגים כל שיש לו סנפיר וקשקשת רבי יהודה אומר *שני קשקשין וסנפיר אחד ואלו הן קשקשין *הקבועין בו וסנפירים הפורח בהן: **גמ'** *תנו רבנן "אלו הן סימני בהמה °כל בהמה מפרסת פרסה וגו' כל בהמה שמעלת גרה בידוע שאין לה שינים למעלה וטהורה וכללא הוא והרי גמל דמעלה גרה הוא ואין לו שינים למעלה וטמא גמל ניבי אית ליה והרי בן גמל דניבי נמי לית ליה ותו הרי שפן וארנבת דמעלת גרה הן ויש להן שינים למעלה וטמאין ועוד שינים מי כתיבי באורייתא אלא הכי קאמר 'כל בהמה שאין לה שינים למעלה בידוע שהיא מעלת גרה ומפרסת פרסה וטהורה וליבדוק בפרסותיה כגון שהיו פרסותיה חתוכות וכדרב חסדא דאמר רב חסדא °היה מהלך במדבר ומצא בהמה שפרסותיה חתוכות בודק בפיה אם אין לה שינים למעלה בידוע שהיא טהורה אם לאו בידוע שהיא טמאה ובלבד שיכיר גמל גמל ניבי אית ליה אלא ובלבד שיכיר בן גמל לאו אמרת איכא בן גמל איכא נמי מינא אחרינא דדמי לבן גמל לא ס"ד דתני

עין משפט נר מצוה

[א א מוס"ע י"ד סימן ס סעיף ג]:

רמב"ם א מיי' פ"ח מהל' מאכלות אסורות הלכה כ סמג עשין סב טור"ע י"ד סי' שנ סעיף ח:

רמב"ם ב מיי' שם הלכה יד סמג שם טור"ע י"ד סימן פב סעיף ח:

רמב"ם ג ד ה מיי' שם הלכה יח ומ"ש כ סמג עשין סב סעיף כ:

רמב"ם ו ז מיי' שם הלכה כב טור"ע י"ד סימן פה סעיף ח:

רנ"ח מיי' שם הלכה כד סמג שם טור"ע י"ד סימן פג סעיף ח:

רנא"ם י כ ל מ נ מיי' שם טור"ע י"ד סימן שנ סעיף ח:

[גיכמות הקצ"ח נדה סס"ג]

[עיין תוס' לקמן פח. ד"ה כל עוף וד"ל הדורס ודל"ה כל שיש]

[עיין תוס' לקמן סה. ד"ה ר' יוסי]

[מעמת דרכי יסודה מסורת בית"ל ועיין תי"ש]

[תוספתא פ"ג]

שיטה מקובצת

א) לגתר כשהיא רוצה לקפץ מתעצם בהן ויקופץ וכנפיו חופין הכי': ב) יש בשר שבשקורעין אותו נקרע שתי וערב ויש שנקרע ערב: ג) ובפ' כל שעה פי' מרירתא אמרתוי"ל:

[גיכמות הקצ"ח תילחי תילחי]

ס"ת קרסולים גרסינן ולא גרסינן קרסולין כ"ל

[במשנה סנהדרין ובגירוך מיתה וקרסולים] [ע"ז מ.]

[פרש"י שם זה תמצא לקמן סוי' ד"ס הפורת וכו' וד"ס הקטורן]

רבינו גרשום

עיקרא דמרירתא · מורא בלעז: משתלח משביה' כלומר שאוחזו חפצית ודחיף עצמו עד שלא נשתייר בו עור שלם: רשב ביטייתא דפרחי פרי צלף: אליבא ריקנא· מתעקר תליא דליבא · כלומר נעקר לבו · ולא חייש מר לנקורי · כלומר שמא נשכו נחש: הדורס אמא · שקילם מאויר: החולק את רגליו אא· כדמפרש בגמרא מותחין לו חוט של משיחה כו': ניבי אית ליה כלומר שחרודין כשינים: והרי בן גמל דניבי נמי לית ליה · כלומר עייר שעדיין לא באין לו ניבי: אלא כל בהמה שאין לה שינים למעלה כלומר לא תיתני כל בהמה שמעלת גרה בי' אלא תני הכי כל בהמה שאין לה שינים למעלה אע"ג דאינו יודע אם מעלת גרה היא יכול לשוחטה דורא· כיון דאין שינים למעלה בידוע דמעלת גרה: למאי נפקא מינה לבדוק בפרסות · כלומר למאי נפקא מינה מ) מן השינים אמאי בודק בשיניה לבדוק בפרסות אם סדוקות הראי דטוראי' פרסה: הא ק"ל היה בכלל בהמה לסימנין · כלומר כיצד אמרת סימני חיה לא נאמרו והא ק"ל היה בכלל בהמה לסימנין דכתי' זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה אשר על הארץ דהיה בכלל בהמה לכימנין: ריטבא

מ) נראה דצ"ל למאי נפקא מינה לגימן דלין לה שינים ולמאי צריך לבדוק בשינים לבדוק בפרסות וכו' ·

[א א מוס"ע י"ד סימן ס סעיף ג]:

רמב"ם א מיי' פ"ח מהל' מאכלות אסורות הלכה כ סמג עשין סב טור"ע י"ד סי' שנ סעיף ח:

רמב"ם ב מיי' שם הלכה יד סמג שם טור"ע י"ד סימן פב סעיף ח:

רמב"ם ג ד ה מיי' שם הלכה יח ומ"ש כ סמג עשין סב סעיף כ:

רמב"ם ו ז מיי' שם הלכה כב טור"ע י"ד סימן פה סעיף ח:

רנ"ח מיי' שם הלכה כד סמג שם טור"ע י"ד סימן פג סעיף ח:

רנא"ם י כ ל מ נ מיי' שם טור"ע י"ד סימן שנ סעיף ח:

[גיכמות הקצ"ח נדה סס"ג]

[עיין תוס' לקמן פח. ד"ה כל עוף וד"ל הדורס ודל"ה כל שיש]

[עיין תוס' לקמן סה. ד"ה ר' יוסי]

[מעמת דרכי יסודה מסורת בית"ל ועיין תי"ש]

[תוספתא פ"ג]

[לקמן עא: וד"ע]

ויקרא יא

ויקרא יא

ויקרא יא